

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Zveza z morjem!

Kakor smo že v zadnji številki našega lista poročali, je že stopila v veljavo uredba o štirimilijardnem investicijskem notranjem posojilu. Poldruga milijarda tega posojila pojde za gradnjo novih železniških prog. S to ugotovitvijo stopa pred nas z vso nujnostjo naše najvažnejše gospodarske vprašanje, o katerem smo v »Kmetškem listu« že pred leti objavili celo vrsto tehničnih člankov in razprav. Gre za naš gospodarski mozeg, za

zvezo Slovenije z morjem.

Ob tej priliki ne bomo ponavljali, kar smo že tolikokrat pisali, temveč se nam zdi potrebno naglasiti le eno: »Življenjsko važno je za nas, da se v takem odločilnem trenutku zavemo svojih nalog in dolžnosti vsi Slovenci, kajti naša zahteva, naš klic po zvezi Slovenije z morjem ni morda kaprica, porojena iz krajevnega ozkega domoljubja, temveč je to naš življenjski živec, ki pa je hkratu silno važen za gospodarski napredek vse države.

Prvi obrok posojila bo po vsej priliki razpisani za prav kmalu. Vsekakor pa mora biti prej izdelan podroben gospodarski načrt, katere železnice bo država zgradila in kakšna druga javna dela bo izvedla s tem denarjem.

V nekaterih krogih na našem jugu je razširjena bajka o gospodarskem blagostanju v Sloveniji. Zakrivili smo jo deloma sami, ker goštom z juga navadno nismo pokazali pravega, resničnega slovenskega gospodarskega obraza, temveč le nedeljsko parado, uspehe in blagostanje redko sejanih poedincev, ki pa v našem življenju pomenijo izključno le izjeme, a nikakor ne predstavljajo našega povprečja. Prav zaradi tega bi se utegnili zgoditi, da ne bi bile zahteve Slovenije pri razdelitvenem načrtu primerno upoštevane, če ne bodo dovolj odločno in složno poudarjene in pojasnjene.

Kako je naša ožja domovina gospodarsko šibka, o tem smo si menda vsi edini. O begu industrije iz naših predelov države pišejo pogosto politični in strokovni listi. Industrija beži od nas zato, ker so gospodarske dajatve previsoke, mnogo višje kakor v drugih banovinah. Banovinske trošarine pa so zopet visoke zato, ker mora banovina od nekega dobiti dohodke za kritje svojih izdatkov. In tako gre ta gospodarski krogotek brez konca dalje, os vsega pa je naša gospodarska beda. Skoraj bi lahko rekli, da nas poleg bolezenske tuberkuloze muči še posebna

gospodarska jetika

in brez vsakega haska črpa naše življenjske sile. Kakor človeški organizem ne more živeti brez pljuč, tako tudi noben gospodarski organizem ne more uspevati brez zadostnih dihalnih organov, a pljuča za gospodarstvo pomeni v prvi vrsti — morje!

Ne bomo naštevali borb posameznih držav za prost dohod k morju. Skozi vso zgodovino se

kakor živa vez vlečejo te borbe, ki so zdaj tu, zdaj tam močnejše poudarjene in razvite, ki pa nikdar popolnoma ne prenehajo. Če že pogledamo samo zgodovino predvojne kraljevine Srbije, vidimo, kako se je borila za dohod k morju. Vse druge narodne ideale in težnje je hkratu spremljal klic po morju in za morje so padale dragocene človeške in gnotne žrtve. Kako je na drugi strani bivša monarhija skušala za vsako ceno odriniti Srbijo od morja, je tudi znano. Plod te dolgotrajne borbe na življenje in smrt je med drugim samostojna Albanija, a plod te borbe je tudi smrt nekdanje Avstro-Ogrske ter nastanek kraljevine Jugoslavije. To moramo imeti vedno pred očmi, kadar govorimo o morju. Šele potem bomo znali prav ceniti njegov pomen in njegovo vrednost.

Kar je veljalo nekdanj za druge predele današnje Jugoslavije, to velja tudi danes za Slovenijo. Naši ožji domovini manjka gospodarskih pljuč, manjka morja. Zato boleha vse naše gospodarstvo in si ne more nikakor opomoči. Mi nikakor ne moremo pričakovati izboljšanja od prodaje svojih kmetijskih pridelkov, ker jih imamo večinoma še za lastno preživljanje premalo. Pač pa bi morali skrbeti za čim večji razmah industrije, dvigati rudarstvo, pospeševati obrtništvo in zlasti turistični ter sploh tujski promet. Za vse to nam je potrebno dobro, smotno izpeljano železniško omrežje in zlasti čim najkrajša zveza Slovenije z morjem. To nas bi deloma prometno tesneje povežalo z ostalim jugoslovanskim ozemljem, kar bi imelo za obe strani velik gospodarski in državno-politični pomen. Morska pot in najkrajša železniška zveza pa bi seveda Sloveniji omogočali cenejši dovoz raznih surovin, ki jih potrebujejo razne panoge naše industrije, hkratu pa bi pomogla našim izdelkom in polizdelkom obdržati glede cen doma in na bližnjih tržiščih konkurenčno sposobnost. Iz tega takoj spoznamo, da je najkrajša železniška zveza najboljše in najuspešnejše zdravilo proti naši gospodarski shiranosti in onemoglosti.

Pot v svet

Poleg tega ne smemo prezreti pomena, ki bi ga imela ta zveza za splošne stike s svetom. Proga Črnomelj—Vrbovsko bi v zvezi s progo Sevnica—Trzin, ki jo kljub temu, da je tako kratka, že tako dolgo grade (obe skupaj merita komaj 58 km!) povezala tri doslej ločene progovne skupine v celoti in bi odprla dve pomembni mednarodni zvezi čez Slovenijo z morjem. Na Jesenicah bi bil priključek na nemško omrežje proti središču Nemčije, proti Švici in proti Franciji, v Mariboru pa v dunajski smeri, na Češkoslovaško, Poljsko in vzhodno Nemčijo. Na ta način bi bila na temelju teh dveh malih prog ustvarjena in izpopolnjena železniška mreža mednarodnega pomena. Kakšne silne koristi bi imela od tega Slovenija in posredno vsa Jugoslavija, tega menda ni treba posebej naglašati.

Mirno lahko samo rečemo, da tolikšnega mednarodnega pomena niso vse ostale proge skupaj v naši državi, ki so že uvrščene v gradbeni načrt.

Najkrajša pot z evropskega severa na naš Jadran bi bila preko Jesenic in Maribora po novi progi na Sušak. Že to dovolj prepričevalno govori za to, da zahteva tako zvezo interes jugoslovanske celote. Saj od tujkega in turističnega prometa, ki bi se usmeril tod skozi, ne bi imela koristi le Slovenija, temveč vse pokrajine. Proga bi torej bila v vsakem oziru aktivna in bi bržkone celo v občutni meri razbremenjevala proračune te ali one druge proge.

Gospodarska dejanja govore

Vse to je bilo že dovoljkrat preračunano in pretethtano. Gospodarski in politični činitelji so s strokovnjaki pogosto proučili vsa vprašanja, ki so v zvezi s to progo, in so vedno pršli do istih pozitivnih zaključkov. Zato je sedaj pač čas, da iz načelnih priznanj preide vprašanje do odločitev in dejanj. Niti v naši niti v sosednji banovini ni trezno presojujočega gospodarskega človeka, ki ne bi uvideval nujnosti za gradnjo omenjenih prog in ne bi znal izračunati njenih velikih koristi. Ker je osrednje državno vodstvo samo že večkrat priznalo ta pomen in obljubilo izgraditev proge, smo vsi prepričani, da pojdejo vprav sedaj obljube v klas.

Prav s takimi gospodarskimi dejanji pa se tudi najlepše manifestira in v narodu utrjuje zavest jugoslovanske skupnosti. Z nobeno drugo kretnjo ni mogoče tako utrditi in podčrtati misli o edinstvu vseh Jugoslovancev kakor z uresničenjem želje, ki jo že ves čas, odkar bivamo pod skupno streho, tako vroče goji vsa Slovenija. Prepričani smo zato, da se bodo ozirali mero-dajni krogi na pomen in vrednost te železnice tudi s te strani. Kajti najboljša protiutež proti delovanju razkrojevalnih sil so pozitivna gospodarska dejanja, ki jih bo narod videl, občutil njih korist in po tem tudi uravnaval svoja občutja. Pozitivno delo je vedno bilo in je tudi danes povsod najmočnejši temelj vsake zdrave politike, zlasti pa vsake resne gospodarske politike.

Gospodarska plača

Kmetijska zbornica v dunavski banovini je razpisala mesto glavnega tajnika. Prosilec mora imeti fakultetsko ali slično izobrazbo in ne sme biti starejši od 45 let. Imel bo z dokladi vred 8700 dinarjev mesečne plače. Kaj bodo dejali k tej ministrski plači kmetje v dunavski banovini, je drugo vprašanje. Zdi se nam namreč, da je v Jugoslaviji presneto malo kmetov, ki bi jim kljub težkemu delu za vzdrževanje sebe in svojcev kanilo v žep na mesec suhih 8700 dinarjev.

Pravica je odločila

V znani stvari Kmetijske družbe sta izšli dve sodbi, ki jih v izveščku prinašamo. Prva je sodba upravnega sodišča v Celju, druga pa sodba najvišjega upravnega sodišča, državnega sveta v Beogradu.

I.

Sodba upravnega sodišča v Celju.

A 90/37—8

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Upravno sodišče v Celju je pod predstvom predsednika upravnega sodišča dr. Likarja Ivana v prisotnosti upravnih sodnikov Mulačka Rajka in Mašiča Stanka, dalje sodne pripravnic Pregelj Nataše kot zapisničarice na tožbo Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z. zastopane po dr. Goljarju Srečku, odvetniku v Ljubljani, zoper odločbo kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 27. marca 1937 II/2 št. 439/12 zaradi ukinitve sklepov Društva Kmetijske družbe po dne 30. novembra 1937 izvedeni javni ustni razpravi, in sicer po zaslišanju poročila sodnika poročevalca ter po izvajanju dr. Kalana Ernesta, odvetnika v Celju, v imenu dr. Goljarja in dr. Bogataja Lovra v imenu toženega oblastva

razsodilo

takole:

Tožbi se ugodi in se napadena odločba razveljavi radi nezakonitosti.

Celje, dne 7. decembra 1937.

Pečat Upravnega sodišča, podpis predsednika in zapisničarja.

II.

Proti tej sodbi se je kraljeva banska uprava dravske banovine pritožila na državni svet.

III.

Sodba Državnega sveta kraljevine Jugoslavije. Br. 1511/1938.

3. marca 1938. leta, Beograd.

V imenu Njegovega Veličanstva Petra II. kralja Jugoslavije.

Državni svet je v prvem oddelku, sestavljenem iz predsednika dr. Sagadina Stefana, predsednika oddelka in članov Todorovića Dragomira, Kovačevića Nikole, Stefanovića Jovana, Hajduk Veljkovića Vladimira in delovodje-referenta Prokopijevića Miloša vsled pritožbe banske uprave dravske banovine št. 439/32 proti sodbi upravnega sodišča v Celju od 7. decembra 1937 A 90/37—8, ki je ugodila tožbi Kmetijski družbe v Ljubljani in razveljavila odločbo iste banske uprave od 27. marca 1937 II/2 št. 439/12 na temelju člena 37. in 41. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih in z ozirom na zakon o taksah, dne 3. marca 1938

sklenil:

Pritožba se kot neosnovana zavrne.

Razlogi:

Po pregledu pritožbe, napadene sodbe in ostalih spisov, ki se tičejo te stvari, je državni svet ugotovil, da je pritožba neutemeljena iz razlogov, ki so že podani v napadeni sodbi.

Z ozirom na razloge banske uprave v pritožbi zoper sodbo upravnega sodišča pa državni svet ugotavlja:

Ni res, da bi s sodbo upravnega sodišča ne bila v celoti rešena tožba in da bi morala biti sodba razveljavljena zaradi pomanjkljivosti postopka. Pomen ima samo pravilna ali nepravilna uporaba § 10. zakona o društvih. V tem oziru pa bi bilo treba razmotrivati vprašanje, dali so sklepi Kmetijske družbe od 8. junija 1932 v skladu z njenimi pravili ali ne le v tem primeru, če bi se priznalo, da se je upravno oblastvo v danem primeru sploh moglo poslužiti pravice, ki ga ji daje § 10. zakona o društvih po preteku

štirih let, ko so ti sklepi že zdavnaj izvršeni. Kakor pa je upravno sodišče pravilno rešilo, da upravno oblastvo z uporabo navedenega zakonskega predpisa v tem konkretnem primeru ni moglo razveljaviti sklepov Kmetijske družbe od 8. junija 1932, tako je tudi vprašanje, dali so ti sklepi v soglasju s pravili društva, moralo ostati ob strani kot povsem nepomembno.

Ne morejo se upoštevati trditve pritožbe, da je upravno oblastvo moglo vsak čas, pa tudi po preteku štirih let in kljub temu, da so sklepi Kmetijske družbe od 8. junija 1932 že izvršeni, te sklepe ukiniti temeljem § 10. zakona o društvih, češ da so to sklepi, ki se trajno izvršujejo, ki so bili že od početka nični in ker v navedenem zakonu ni določen nikakšen rok za uporabo pravic, ki jih daje upravni oblastvo kot nadzornemu oblastvu nad delovanjem društev.

Ni moč govoriti o trajnem izvrševanju nekega sklepa samo zato, ker ima njegova izvršitev trajen učinek. O ničnosti pa se da govoriti samo glede na upravne akte, ne pa tudi glede sklepov privatnih društev, kakor je to Kmetijska družba.

O glavnem vprašanju tega upravnega spora, namreč koliko časa in pod katerimi pogoji more upravno oblastvo, opira se na § 10. zakona o

društvih, postopati proti sklepom društva, pa je upravno sodišče pravilno ugotovilo, da je upravno oblastvo sklepe od 8. junija 1932 po predpisih sprejelo na znanje in jih odobrilo. S tem je pravica upravnega oblastva glede uporabe § 10. zakona o društvih z ozirom na te sklepe ugasnila. Zato je morebitna kasnejša sprememba v mišljenju upravnega oblastva glede smotrenosti ali pravilnosti njenega prejšnjega postopka ne more več spraviti k življenju. Pri razmotrivanju tega vprašanja se ne sme pozabiti, da gre za poslovanje zasebnega društva, brez ozira na njegovo večjo ali manjšo koristnost za splošne interese in da so ravno upravna oblastva kot nadzorna oblastva strogo omejena na pooblastila, ki jim jih daje zakon. V tem pravcu pa je sodba upravnega sodišča pravilno potrdila, da se ne more zoper sklepe društva, ki so bili storjeni, po nadzornem oblastvu odobreni in izvedeni pred več leti, uporabiti § 10. zakona o društvih.

»Ustavitev« izvršitve takih sklepov je nemogoča, za njihovo razveljavljanje pa zakon o upravnem oblastvu sploh ni dal nikakega pooblastila.

Pritožba je tedaj neutemeljena in je morala biti zavrnjena.

Pečat Državnega sveta, podpis predsednika in podpis poročevalca.

Edina zanesljiva pot

Najhujši udarec, ki more zadeti kak narod, je njegova notranja razdvojenost v pogledu najvišjih narodnih idealov. Zdi se, da ta žalostna usoda preganja Slovence že dolga stoletja. S to ugotovitvijo pa se ne smemo zadovoljiti, ampak napeti vse sile, da zlo premagamo in njegove kvarne posledice odstranimo.

Naš zemljepisni položaj je brez dvoma mnogo pripomogel k naši notranji razkosanosti. Alpski človek na severu, Krašovec na zapadu, Dolenjec na jugu so, čeprav po jeziku in krvi eno, notranje vendar različni odtenki iste celote. Stoletja tujega gospostva so to raznolikost, ki nam sama po sebi nikakor ne bi bila v kvar, znali spretno in umetno napihovati in izrabljati. Saj ni tako daleč čas, ko je Kranjec po strani gledal Štajerca in ta spet Korošca, ampak je celo vas sovražila vas zaradi malih razlik v narečju in drugih neznatnih posebnosti poedinih krajev. To je dokaz, da Slovenci nimamo kdo ve kako visoko razvitega čuta za skupnost, za enoto, ampak smo partikularisti, ljudje, po svojem značaju nagnjeni k dobitvi.

S tem svojim notranjim bremenom smo prišli v Jugoslavijo in ga čutimo še danes. Neverjetna razcepljenost s trajno težnjo po še večjem drobljenju je žalostna značilnost slovenskega političnega delovanja v vsej povojni dobi. Nobeno amalgamiranje struj v enotno, res velikopotezno in široko zasnovano politično stranko doslej še ni rodilo tistega uspeha, ki so ga pričakovali njegovi idejni poborniki in ustanovitelji.

Kaj je temu vzrok? Po vsej priliki poleg naše zgoraj omenjene šibkosti tudi okolnost, da morda še nihče ni zadel pravega, tega, kar narod zavestno ali podzavestno želi in pričakuje. Po naši sodbi je ta okolnost za nas vse danes morda še najbolj usodna.

Slovenci smo z ostalimi Jugoslovani vred pretežno kmetijski narod. Na tem dejstvu še nič ne spremeni industrija, kolikor je je na naših tleh. V vseh panogah industrije imamo namreč zaposlenih še znaten odstotek kmetijskih ljudi, o katerih se skoraj z enako upravičenostjo trdi, da so kmetje, kakor da so industrijski delavci. Zato naroda pri nas ne more nobena druga misel, nobena druga vez tako povezati kakor ideja kmetijske gibanja, ki nam je vzlic razkosanosti vsem še najbližja. Ta ideja pa nas tudi vse vodi na najbolj naraven, pošten in za nikogar krivičen način v tako jugoslovanstvo, ki je in bo sprejemljivo za vse Hrvate, Slovence in

Srbe. Samo kmetška ideja nas tudi lahko reši vseh tujih miselnosti, ki bi nam utegnile postati usodne.

Na belo nedeljo so nekaj krščenci zadnjič prihajali v beli krstni obleki k službi božji. Danes bele nedotaknjenosti skoraj ne poznamo več. Utopila se je v morju koristolovstva, divjega boja za obstoj in pohlepne zavisti. Toda na belo nedeljo je narava še vedno ohranila svoje zelenje in ga leto za letom v enaki lepoti razgrinja čez dol in plan. Ali ni to migljaj za nas, ki smo si kot zvesti otroci prirode izbrali njeno zelenje za svoj simbol? Če vse propade in izgubi veljavo, zemlja ne more propasti, dokler veljajo zakoni življenja. In ker zemlja ne more propasti, ne more niti tisti, ki jo obdeluje. Zato pa kmetstvo ni samo slepeče geslo za parado, ampak je hkratu svetovni nazor in temelj našega političnega pojmovanja in delovanja. Kmetstvo ni samo kulturna fantazija, ni sen »gosposkih kmetov«, kakor bi nas to nekateri radi prepričali, ampak je iz najglobljega narodovega bitja rastoča sila, ki preraja, krepi in druži. Kdor jo je spoznal in priznal, je na pravi poti, vse drugo pomeni tavanje v temi, ki nam nikoli ne more prinesiti rešitve vseh tistih vprašanj, ki nas vse zadevajo v živo.

Preklic

Podpisani Franc Lenič, posestnik v Zapotoku št. 30, preklicujem s tem vse žalitve, ki sem jih izrekel proti g. Andreju Kiklu, posestniku v Zapotoku ter izjavljam, da so bile popolnoma neosnovane. Ravno tako preklicujem vse moje neresnične vesti, ki sem jih širil v pogledu njegovih solidnih cementnih izdelkov, s katerimi sem hotel škodovati njegovi obrti.

Istotako preklicujem vse neresnične vesti, ki sem jih širil o Kiklu, češ, da je bilo njegovo poslovanje pri zidavi šole in pri gradnji ceste Zapotok—Podturjak nepravilno in za našo vas škodljivo ter izjavljam, da je Kiki pri teh delih vedno varoval interese naše podobe ter povsem pravilno in pošteno postopal. Končno se zahvaljujem g. Kiklu, da mi je moje žalitve odpustil ter od obtožbe odstopil.

Ta izjava naj se okliče pred cerkvijo v Turjaku na krajevno običajni način v nedeljo dne 1. maja t. l. Istotako v Robu in na Golem. Objavi pa naj se ta objava v listih: »Domoljub« in »Kmetiskem listu«.

Zapotok dne 23. aprila 1938.

Lenič Franc.

Doma in drugod

Občni zbor naprednjakov v Mariboru

Zadnjo soboto je imela sreska organizacija Jugoslovanske nac. stranke v Mariboru številno obiskano občni zbor, na katerem sta poročala senatorja dr. A. Kramer in Ivan Pucelj.

Senator dr. Kramer je govoril o položaju, ki je nastal za nas Slovence po združenju Avstrije z Nemčijo in o potrebi izvajanja politike blagopokojnega kralja.

Senator Ivan Pucelj je podal značilne slike iz našega notranjepolitičnega življenja. Pomudil se je pri štirimilijardnem posojilu in je omenil tudi nove povišane davkatve, pod katerimi se bo pobirala nova cerkvena doklada. S statističnimi podatki je očrtal delež Slovenije pri investicijskih akcijah v primeru z deležem drugih pokrajin naše države.

Občni zbor je pokazal lepo delavnost in popolno soglasje med vodstvom in članstvom, ki je izpričalo zrelo zavednost.

JRZ proti HSS

Glavno glasilo JRZ, beograjska »Samoupravac« je pred kratkim v nekem članku ostro nastopila proti pristašem bivše HSS, češ, da v savski in primorski banovini izvajajo teror nad člani JRZ, ko jim požigajo senike in hiše ter sekajo sadovnjake in vinograde.

List pravi, da mora biti političnega terorja v teh pokrajinah konec, in kliče:

»Gospodje, ki predstavljajo in vodijo politično organizacijo, po katere navodilih se izvaja teror, imajo dovolj možnosti, da ga v kali zatro. Nihče jim ne more verjeti, da tega ne bi mogli doseči. Ako že neprestano govore o poštenju, svobodi in pravičnosti, potem naj bodo dosledni.«

List končno napoveduje, da bo država v bodoče nastopila proti takim pojavom z večjo ostrino.

Okrog Združene opozicije

Ono nedeljo sta davidovičevci dr. Ivan Ribar in levičarski zemljoradnik dr. Dragoljub Jovanović priredila v Leskovcu veliko javno zborovanje, na katerem je bila sprejeta resolucija z zahtevo, da naj se združijo vse srbske stranke, ki so za demokracijo in svobodo; dosedanja akcija združene opozicije naj se razširi tudi na druge stranke, ki so za demokracijo in narodni sporazum; vse združene skupine morajo čimprej dobiti skupen program in enotno organizacijo od krajevnih in sreskih akcijskih odborov pa do vrhovnega državnega vodstva.

Po dosedanjih znamenjih pa ni dosti izgledov, da bi zahteve v resoluciji tako kmalu postale dejstvo.

Nič protižidovskih zakonov

Nekateri listi so poročali, da nameravajo tudi pri nas izdati poseben zakon, ki bi bil naperjen proti Židom.

Po teh vesteh objavlja sedaj uradna AA, da so vesti o pripravljanju »kakega posebnega protižidovskega zakona izmišljene in neosnovane. — Za predložitev takega zakona ni v Jugoslaviji nobenih razlogov.«

Socializem in diktatura

V eni zadnjih številčk razpravlja mariborska »Delavska Politika« o socializmu v primeri in odnosu s kapitalizmom in diktaturami. Pri tem prihaja do tega zaključka:

— V sedaj diktatoričnih državah v Evropi je imelo socialistično delavstvo velike organizacije: kulturne, socialnopolitične in gospodarske. Ogromne milijone je znašalo imetje delavskih ustanov, ogromno gospodarsko moč so tvorile vse ustanove, last, privatna last organizacij in članstva.

In kaj se je zgodilo?

Vse te organizacije, vse zasebno imetje milijonskega članstva, delavskega seveda, je gospoda »zaplenila«. —

Na koncu pravi list, da se mu je to zdelo »potrebno povedati lažnivim obrekovalcem v vseh taborih, kjer koli so.«

Ministrski predsednik na kongresu delavstva Jug. radničkega saveza

Na drugi dan pravoslavnih velikonočnih praznikov je imel min. predsednik dr. M. Stojadinović na kongresu Jugosl. radničkega saveza v Beogradu govor, v katerem je naglašal, da pri nas v nekdanji popolnoma agrarni državi ustvarjamo postopno svojo narodno industrijo, da lahko predelamo naše domače surovine v naših domačih tovarnah in delavnicah, da damo pridnim rokam dela in da bomo lahko utrdili svojo narodno obrambo. Zato je razumna industrializacija med bistvenimi točkami vladnega gospodarskega programa.

Sokolska poklonitev mučeniškemu kralju Aleksandru

V nedeljo je naše Sokolstvo, ki je pohitelo na obmejni Rakek, da se ob spomeniku svojega mučeniškega, vendar nesmrtnega kraljevskega brata, blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja navžije nove vere in moči za nadaljnje borbe, na dostojanstven način pokazalo svoj pomen in svoje poslanstvo.

Rakek je bil ves v jugoslovanskih zastavah. Okoli spomenika so se dvigali vitki mlaji z jugoslovanskimi zastavami, nekaj metrov pred spomenikom pa je bil postavljen govorniški oder.

Rakek že dolgo ali morda sploh nikoli ni sprejel toliko gostov kakor to nedeljo. Več ko deset tisoč se je zbralo Sokolov in Sokolstvu naklonjenega občinstva. Z dostojanstvenim pietetnem razpoloženju odgovarjajočim mirom se je pomikala po trgu sokolska povorka z dvema godbama. Sokoli so korakali skozi gost špalir občinstva, ki je gosto obrobilo tudi ves trg okrog spo-

V političnem delu svojih izvajanj je dr. M. Stojadinović odločno odklonil socializem in komunizem ter se zavzel za nacionalno opredelitev in usmeritev delavstva.

Končno je govoril o naraščanju zaposlenosti in izjavil, da z veseljem sprejema gibanje Jugorasa v okrilje svoje politike.

Poslanec Banić in Sokol

V zadnji proračunski razpravi si je poslanec Milan Banić dovolil čisto svojevrstne sodbe o Sokolu. Sušaško glasilo JRZ, »Primorske novine«, pa zdaj podaja tole sliko o imenovanem gospodu poslancu:

»Na Sušaku smo imeli samo eno sokolsko društvo. Bilo je član Jugoslovanskega sokolskega saveza. In kdo je bil, ki je prvi zanesel spore in prepire v složne vrste jugoslovanskih Sokolov na Sušaku? Nihče drugi, kakor gospod Milan Banić in njegovi ljudje. Z njimi je osnoval na Sušaku separatistično organizacijo Hrvatskega Sokola in organiziral prvi zlet hrvatskih Sokolov na Sušaku. Njegovi prijatelji so bili takrat tisti govorniki, ki so imeli najbolj separatistične govore. Prednjačil pa jim je v ostrini teh govorov zopet g. Milan Banić sam.«

menika. Vsa poklonitvena slovesnost je potekala v tisti mirni, dostojanstveni veličastnosti, kakršna se spodobí, kadar se narod klanja duhu tako velikega in nesmrtnega junaka, kakršen je bil blagopokojni kralj.

Za uvod v slavnost je godba pretresljivo zaigrala Švajgerjev koral »Duši padlega junaka«, nato je govoril starešina ljubljanske sokolske župe dr. Pipenbacher, nakar je godba zaigrala »Pesem sokolskih legij«, ki so jo navzočni tisoči z navdušenjem peli. Nato je stopil na govorniški oder preizkušeni sokolski borec, iskra in duša Sokolstva na slovenskih tleh, prvi podstarešina Sokola kraljevine Jugoslavije, E. Gangl, ki je službeno zastopal savez SKJ. V veličastno ganljivem, res globokem govoru, ki je kakor svetel žar zajel vsa srca, je izvajal:

»Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj! Kraljevski sokolski brat! Ponosna, čeprav žalostna so moja čustva, ko moram danes zastopati Savez Sokola kraljevine Jugoslavije na tej pietetni svečanosti, da se izpred pripadnikov bratske sokolske župe Ljubljane, ki so se ji pridružila odposlanstva bratskih žup Celja, Kranja, Maribora in Novega mesta, klanjam velikemu imenu in večnemu spominu kralja Mučenika in našega sokolskega brata, ki je izkrmel za svojo domovino in za svoj zedinjeni jugoslovanski narod.

Ponosna čustva napajajo vsa naša sokolska srca, ker vemo, da si bil — prvi med prvimi iz slavnega rodu Karadordvičev — prešinj s sokolskimi ideali, ki razsvetljujejo danes naša pota, dvigajo naše duše, jeklene naše mišice in nas napravljajo neustrašene, za vsako žrtev pripravljeni borce za očuvanje veličine, moči in nedotakljivosti one kraljevine Jugoslavije, ki si jo ustvaril Ti s svojim junaškim mečem.

Ponosna čustva napajajo vsa naša srca, da si bil po svojih mislih, po plemenitosti svojega srca in po viteštvu svojega značaja naš — vzgojen v najtežjih prilikah od svojega velikega očeta, zgodaj iztrgan iz objema ljubeče matere, ojučen in uvrščen med ognjenimi viharji balkanske in svetovne vojne in tako po usodi svoje krvi in po trdi samovzgoji, po odrekanju vseh užitkov in naslad izbran in izvoljen, da sprejmeš na sebe vso lepoto in težino sokolske misli in jo preneseš na svoja dejanja, na svoj rod in dom. Ponosni smo vsi mi jugoslovanski Sokoli, da je Tvoja trdna, neomajna, viteška in junaška volja na stečaj odprla vsa vrata kraljevskega dvora, da je po vseh sobanah tja gor do višine kraljevskega prestola vzplavala sokolska misel in se

zmagovito zavila okoli Tebe kakor najdragocenejši hermelin na plašču Tvojega kraljevskega dostojanstva. To je pač edini primer v zgodovini slovanskega Sokolstva, da so se v zlato in bisere kraljevskega žezla in kraljevske krone vpletli in nasipali najdragocenejši žlahtni kamni iz globibine idealov slovanskega sokolskega bratstva.

Glej nas, viteški kralj Mučenik, kako nam tudi danes krvave naša srca, ki vsak dan težje čutijo izgubo, ki nas je zadela, ko s Te sovražniki našega naroda in naše domovine tako kruto iztrgali živga in na najvišjem vzponu Tvojih moči stoječega vodnika, zmagovalca, borca, vojskovodjo, očeta in brata iz živga telesa naše jugoslovanske narodne celote. Tej žalosti dajemo tudi danes tukaj pred Tvojim likom na vratih naše domovine duška s tem, da se klanjamo nesmrtnim Tvojim delom, da čutimo veličino Tvoje duše in da gledamo nad seboj po vsej naši zemlji razprostrto kupolo hrama na Oplencu, kjer bi bilo vse mrtvo, da ni bilo Tebe in kjer je vse živo, ker Ti — v večnem snu počivajoč — še vedno živo živiš med nami, kazoč svojim sokolskim bratom in sestram, našemu naraščanju in naši deci pot pravice in resnice, pot poštenja in delavnosti, pot skromnosti in žrtvovanja. In če je padla največja žrtev za ideale svobodnega naroda in svobodne domovine, naj padajo tudi druge žrtve kjer koli in kadar koli, da bo tako odkupna cena za polno pravico našega svobodnega jugoslovanskega sokolskega in državljanskega življenja toliko večja in da bo moralna in gmotna utemeljenost in opravičenost naše sokolske eksistence toliko, da je ne bo mogla nikoli ovreči in onemogočiti nobena moč med nami in izven nas. Nobena sila na svetu ne more ubiti najvišjih idealov bratske ljubezni, rodoljubnega delovanja in humanitete! Resnica in pravica vekomaj živita!

Glej nas, brat in kralj Mučenik, kako pod sokolskimi prapori utripajo smelo, vedno in ponosno naša sokolska srca, ker se brez hlimbe, brez bojazni in brez kakršnega koli drugega, v lastno korist poedinca usmerjenega namena zbiramo v Tvojem imenu in v silnem objemu slovanskega sokolskega bratstva v armado dobrovoljnih narodnih borecev — v armado, ki ne pozna poti nazaj in ceste navzdol, ki je neomajna v svoji težnji za napredkom in razvojem našega naroda in ki je noč in dan na poslu za povečanje vseh npravnstvenih in gmotnih dobrin naše zemlje, za njeno moč in njeno slavo, da je — poveljčano s Tvojo smrtjo in obogačeno z delom sokolske tvornosti — privedemo v ogromnost slovanskega sveta.

Tako mi jugoslovanski Sokoli in jugoslovanske Sokolice, naš naraščaj in naša deca slavimo Tvoj spomin. — In sedaj, ko smo se oddolžili tem svojim pietetnim čustvom, se hočemo dvigniti iz žalostnih misli na radostno pot novega ustvarjanja, novih naporov, novih borb, novih žrtv, a tudi novih zmag. Toda vse priborjeno, vse žrtvovano in vse izvojeano naj bo samo naš donos k skupni sreči vseh, naj bo dokaz naše ljubezni in vdanosti do Tvojega prvorojenca, našega sedanjega mladega kralja in našega sokolskega brata staroste Petra II.

Tebi, kralj Mučenik, se v počestčenje klanjajo sokolski prapori, da se takoj ponosno dvignejo kot znamenja mladostnega in naprednega, v širino vsega dobrega in plemenitega in v daljina obzorja Slovanstva stremečega sokolskega življenja in delovanja in da izpod teh praporov tudi danes ob liku mrtvega očeta zakličemo živemu sinu in našemu mlademu sokolskemu kralju iskreni in bratski sokolski pozdrav: Zdravo!

Po govoru je bila odposlana Nj. Vel. kralju Petru II. kot sokolskemu starešini pozdravna brzojavka, spomenik pa so krog in krog sokolska odposlanstva obložila s krasnimi venci.

Veličastna prireditelj pomeni v vsakem oziru mogočno zmago jugoslovanske in sokolske misli.

Kaj se godi po svetu

Pogodbe z Italijo

Po sklenitvi angleško italijanske pogodbe, o kateri smo že poročali, se vrše pogajanja med Francijo in Italijo za sklenitev slične pogodbe. Po italijanskih poročilih potekajo ugodno in naglo ter uspešno. V političnem oziru se nanašajo na splošne interese Francije v Sredozemskem in Rdečem morju. Rimski vladi bo lahko dati Franciji ista jamstva kot Veliki Britaniji. Glede španskega vprašanja so v Rimu mnenja, da bi

Diktator sovjetske Rusije Stalin s poveljnikom ruskih vojnih sil Vorosilovom v prijaznem — mogoče pa tudi v pogubnem razgovoru.

italijansko-angleška ureditev tega vprašanja mogla ugodno vplivati tudi na ureditev tega problema med Italijo in Francijo. Med tehničnimi problemi je zlasti vprašanje italijanske propagande v francoskih kolonijah.

V Španiji

Francova letala so pred kratkim zvečer napadla republikansko vojno luko Cartageno ter prizadejala hud udarec republikanski vojni mornarici, ki je bila nasproti nacionalistični še zmerom v premoči. Kakor poročajo, so bili za-

Kornelije Codreanu, voditelj romunske železne garde je bil pred kratkim obsojen na 6 mesecev ječe zaradi napada na ministra Jorgo. V ječi čaka še na proces zaradi vstaje.

časno popolnoma onespobni za borbo križarki »Libertad« in »Mendez Munez« ter dva rušilca. Križarka »Mendez Munez« je bila tako hudo poškodovana, da je bržkone vobče ne bodo mogli več popraviti. Na njej sta eksplodirala v strojnem oddelku dva kotla in krovni oklep je bil na več krajih prebit. Križarka »Libertad« bodo morali najmanj 3 mesece popravljati. Nacionalisti so se na ta način maščevali za potopitev križarke »Baleares«, ki je bila njihova najboljša vojna ladja.

General Miaja je izdal na vojake proglas,

v katerem jih poziva, da se ne smejo umakniti niti za korak, ker je z vsakim umikom ogroženo življenje, neodvisnost in svoboda.

Krvavi prazniki v Palestini

Letos Jeruzalem ni poznal velikonočnega miru. Na veliko nedeljo so se spopadli Arabci in Židje, pri čemer je bilo nad 50 ljudi ubitih, še več pa ranjenih.

Na češkoslovaškem

Po angleških vesteh obsega češkoslovaški uradni načrt za ureditev manjšinskega vprašanja tehe šest točk:

1. Reformo jezikovne zakonodaje, tako da bi bila nemščina v manjšinskih krajih docela enakopravna s češkoslovaškim jezikom.
2. Proporcionalna namestitvev Nemcev v ministrstvih, v državnih uradih vobče, kakor tudi dopustitev njihovega sodelovanja pri upravah javnih podjetij.
3. Šolska in vzgojna avtonomija.
4. Večja politična, socialna in gospodarska pomoč prebivalstvu v manjšinskih krajih.
5. Zaščita proti denacionalizaciji.
6. Ustanovitev posebne ustanove, ki bi imela nalogo nadzirati izvajanje navedenih reform.

Zdi se, da je napetost v splošnem nekoliko popustila in tudi Henlein, ki vodi sudetske Nemce, ne tira svojih zahtev več do prvotnih skrajnosti.

Na kongresu sudetsko-nemške stranke v Karlovih Varih je Henlein nasproti temu postavil tele zahteve:

1. Popolna enakopravnost in ravnopravnost Nemcev s Čehoslovaki.
2. Priznanje sudetsko-nemške narodnostne skupine kot juridične osebe v svrhu čuvanja enakopravnosti v državi.
3. Ugoditev in priznanje po Nemcih naseljenega ozemlja.
4. Ureditev nemške samouprave na po Nemcih naseljenem ozemlju na vseh področjih javnega življenja, v kolikor gre za interese in zadeve nemške narodnostne skupine.
5. Zakoniti zaščitni ukrepi za one Nemce, ki prebivajo izven strnjene nemškega področja.
6. Odprava vseh krivic, ki so se zgodile sudetskimi Nemcem po letu 1918 in priznanje odgovornosti za vso škodo, ki so jo zaradi tega trpeli.
7. Priznanje in izvedba načela: na nemškem področju nemški državni nameščenci.
8. Popolna svoboda v priznavanju k nemški narodni skupnosti in k nemškemu svetovnemu naziranju.

Češki tisk te zahteve seveda soglasno odklanja.

Na Daljnem vzhodu

doživljajo Japonci zadnje čase poraz za porazom. Poskus, da bi prebili fronto pri Jihsienu, se jim je popolnoma ponesrečil. Zapustiti so morali celo del ozemlja, ki so ga bili že zavzeli. V Jihsienu so japonske čete obkoljene. Ker je tja vo-deča železniška proga na več krajih porušena, ne morejo Japonci svoji posadki v tem mestu pošiljati hrane in ne pomoči. Japonski general Macui opozarja Japonce, naj ne zaupajo preveč slepo vsakomur in naj ne opuščajo narodne discipline.

Pravilnik o devizah

Finančni minister je izdal odlok, s katerim se vsilavi v pravilnik o ureditvi prometa z devizami in valutami nov člen 19. d., po katerem bo odgovarjala za naloženo denarno globo podjetjem vseh kategorij najprej družba, če pa ta nima imovine, iz katere bi se globa izplačala, bodo odgovarjali solidarno predsednik in člani upravnega odbora, ravnatelj, prokuristi, uradniki in uslužbenci podjetja, ki so s svojim delom ali brezdeljem kakorkoli pomagali pripraviti poskus ali kršitev devizno-valutnih predpisov od-nosno delali na to, da se kršitev prikrije.

Kmetška mladina

Na Slovaškem

Preveč bi bilo, navajati podrobno, kako razvito je zadružništvo na Slovaškem. Naj bi zado-stovalo, da je v 3 milijonski avtonomni Slovaški včlanjenih v Urednih društvih preko 2200 za-drug in da so zadružne hranilnice in posojilnice imele okoli 7 milijard prometa, kar je naših 11 milijard. Ogromne številke, a tudi velik uspeh dela! Poudarjati pa je treba, da zadruga na Slovaškem niso na politični podlagi. V njih je vse od skrajnih levicarjev do desničarjev, av-tonomnih klerikalcev in agrarcev, kateri v delu in številu članstva prednjačijo in katerih glavna zasluga je današnji uspeh. Med prvimi delavci je ime min. predsednika Hodže, ki je tako rekoč dal iniciativo za povzdigo in razmah zadruga-stva.

Tako v tovariškem razpoloženju in najlep-ših prilikah hitro minevajo dnevi in skoraj pride dan ločitve. Ob večerih si pripovedujemo o svo-jih krajih in razmerah. Tudi na mene je prišla vrsta. Predaval sem o kmetjskih uporih in kmet-sko mladinski organizaciji. Žalostno dejstvo so konstatirali, da v vseh državah, kjer so bratje Čehoslovaki pomagali dvigati kmetjsko misel-nost, sadovi niso najboljši. Tako so agrarci v strogi opoziciji proti še ne urejeni in fevdalno stremeči vladi nemcofilov. V Bolgarski je ža-lostno končal njihov vodja Stambulijski. V Ro-muniji je Maniu v opoziciji in v Jugoslaviji agrarni pokret pok. Stjepana Radića, učenca ve-likega Švehle...

Bratje nas tolažijo, naj vztrajamo. Priprav-ljeni smo in bomo vzdržali. Mišljenja agrarizma ne more ubiti nobena sila. Kjer se pojavlja, tam tudi napreduje. Tako si ob zvokih godbe po radiju krajšamo večere, da nam kar beže.

In Radio. Ne vem, če sem se zlagal. Rekel sem, da pri nas je okrog 100.000 naročnikov. Čital sem sicer samo o 70.000. Tu pa ponosno povejo: preko milijona radijskih aparatov imajo naši ljudje in poslušajo najrazličnejša predava-nja po močnih postajah.

Tovariši, roko na srce! Daleč smo... Kje smo zastali? Čemu? Krivda?

Tarnanje je tudi tu: »Slabo, slabo!« Pa jim pravim: »Tiho, nimate pravice vzdihovati.«

Prepričan sem, da bom videl stopnjo visoko nad nami stoječega kmeta in to si tolmačim le tako: 20 let svobode, dela in dela za dobrobit skupnosti, zavesti in demokracije. Tudi tu se kritizira, pa še kako, ampak ni nič zato, prav v zdravi kritiki je moč in rast. Mi pa lahko naredimo samo eno: Plug v roke in začnimo orati našo gmajno, dobro jo gnojimo, z dobrimi nauki jo prepojimo, in uspeh bo siguran! Stopajmo po stopinjah nesmrtnega agrarca Antona Švehle k zmagi agrarizma v agrarni demokra-ciji! (Konec.)

★

Proslava Matije Gubca

Vogljje

365letnico največjega dogodka v slovenski kmetjski zgodovini — velikega slovensko-hrvat-skega kmetjskega punta leta 1573. — je prosla-vilo naše Društvo kmetjskih fantov in deklet v nedeljo, dne 24. aprila t. l. s sodelovanjem vseh okoliških društev. Vsi tovariši in tovarišice so se z veliko pridnostjo in vnemo pripravljali in tudi res pripravili svečano proslavo. Velik obisk kmetjskih ljudi iz vse okolice in velika pozornost, s katero so sledili skrbno sestavljenemu in bo-gatemu sporedu, sta pričala, da duh Matije Gub-ca še ni zamrl v dušah naših ljudi.

Proslavo je otvoril predsednik šmarnogor-skega okrožja tov. Rado Sušteršič. V svojem po-zdravnem govoru je opisal težave slovenskih kmetov v preteklosti, ki so ga prisilile na juna-ški odpor skupno s hrvatskimi tovariši proti graščinskemu izkoriščevalcem. Govoru so sledile recitacije in deklamacije pesmi, ki opisujejo Gubčev upor. Kot zadnja točka pa je sledila drama iz kmetjskih puntov »Tlačani«. Z njo so igralci vseh okoliških društev nad vse dostojno in dobro izvršili svojo nalogo.

Vsa proslava je izzzvenela v lepo počastitev tistih naših prednikov, ki so dali svoja življenja za pravice kmetjskega ljudstva. Obenem pa je vzbudila v vseh prisotnih zavest skupnega dela in odločne borbe za boljšo bodočnost vseh kmet-skih ljudi.

Muhaber

Naše Društvo kmetjskih fantov in deklet je skupno z okoliškimi tovariškimi društvi pripra-vilo proslavo Matije Gubca, ki naj bi se vršila v nedeljo, dne 24. t. m. Vsi prireditelji so vložili v pripravo veliko truda in časa, po vseh okoli-ških vaseh je bilo za prireditev zelo veliko za-nimanja. Vendar pa je kljub pričakovanju in vestni pripravi, morala proslava iz vzrokov, ki so izven društva in prirediteljev, odpasti. Namreč, ni bila dovoljena.

Mlatič

Zelenc 'ma beseda!

V zelencu sem bral pred kratkim in ker je tam v uredništvu šolan gospod, ki se piše za Križmana in je drugače kaplan na Jesenicah, mislim, da smem ponoviti njegove vsega spošto-vanja in priznanja vredne besede, ki jih pripo-ročam svojim tovarišem mlatičem v premišljeva-nje. Takole stoji črno na belem:

»Vodilna mesta med narodom so si pribori-ti znali, vodilne besede pa reči ne znajo, ko jo narod potrebuje. Tako dela vsak po svoje, kakor se mu zljubi, kakor da nima katoliški narod skupnih osnov, na katere bi moral graditi... Hočemo jasne besede in mislimo, da je dolžnost onih, ki so na vodilnih mestih, da jo izrečejo. Nekaj izobraženstva in nekaj javnih delavcev z bridkosti v srcu gleda, kako se ruši nekdanja solidna zgradba našega javnega življenja... Nekateri drugi na zelo vplivnih mestih pa se igrajo v teh odločilnih časih salonske katoličane in mislijo, da je še možno prirepati stalne dru-žabne sestanke na čisto določene dni... Tako delajo, kakor da se stoletje niti za las ni pre-maknilo v svojih nalogah naprej.«

Dragi kmetje, za te besede smo gospodu uredniku zelenca res lahko hvaležni, jaz pa bi ga le še prijazno prosil, naj bo tako dober in naj mi nekaj teh ljudi imenuje, da jih kmetje spoznamo. Po svoji slabi pameti, kolikor jo imam v trdi butici, mislim, da bi morali tudi mi po-znati tiste, ki so si znali priboriti vodilna mesta in ne vedo, kaj narod hoče. Posebno bi pa rad vedel, kdo je tisti, ki je kriv, da »se ruši nek-danja solidna zgradba našega javnega življenja.«

Kmetje smo namreč zato, da gradimo. Za-voljo tega bi tudi radi spoznali tiste, ki rušijo, pa jih s cepi poučili, kako je treba delati.

Svoboda zahteva red

V velikonočnem razpoloženju je »Slovenec« na veliki četrtek 14. aprila 1938. zapisal tele besede v svojem uvodniku:

»Tudi svoboda zahteva zakonitega reda. Človek je sam sebi zakon, pravijo danes tisti, ki si postavljajo za cilj svetovno revolucijo. Nji-hovo propagando najbolj podpirajo tisti, ki kljub pomanjkanju delovnih množic na široko uživajo nakopičene dobrine in razsipajo s premoženjem, ki so ga pridobile žuljave roke drugih. In ti so tisti, ki najbolj razkrajajo družbo, ki najbolj

Dramlje pri Celju

Da bi na primeren način proslavili 365let-nico smrti Matije Gubca, je naše Društvo kmet-skih fantov in deklet priredilo v nedeljo, dne 24. aprila t. l. zgodovinsko igro »Za staro prav-do«. Prireditev se je vršila v stari šoli, katero je poprej imelo v najemu naše društvo. Kmetjski ljudje še vse premalo poznajo našega prvobori-telja za pravice zatiranih Matijo Gubca. On je za kmetjsko zgodovino največji in najzaslužnejši ve-likan, ki mu mora posebno kmetjska mladina po-staviti duhovni spomenik s svojimi proslavami in ga tako poveljati za njegove zasluge. Igra je bila v rokah spretnega režiserja; igralci so poka-zali svoje sposobnosti in uspeh je bil vsestran-sko zadovoljiv. Vsi gledalci brez izjeme so od-nesli s prireditve najboljše vtise in spomin na Matijo Gubca bo med nami večno živ.

★

Opozorilo. Uprava »Grude«, mesečnika za kmetjsko prosveto v Ljubljani, sporoča vsem šte-vilnim svojim naročnikom, ki niso prejeli 4. (ve-likonočne) številke »Grude«, da ne leži za to krivda na upravi. »Gruda« je tokrat izšla že 13. t. m., da je pa naročniki niso prejeli, je stvar višje sile.

ubijajo v množici vero v pravičnost in zdrave družabne osnove.«

To resnico poudarjam jaz že dolgo let, pa sem zavoljo tega prav iz »Slovenčevega« tabora deležen najlepših in najbolj izbranih psov, kar jih premore in zna sproti skovati slovar politič-nega močvirja. Ali ni čudno, čemu tam na oni strani nezuljave roke tako rade modrujejo o »žuljavih rokah«, da bi najrajši imele monopol za besedovanje o žuljih? Drugo vprašanje je seveda, če bo ta težnja delovne množice rešila pomanjkanja. Če lahko iz preteklosti sklepam na bodočnost, moram vsekakor reči, da ni dosti upanja na tak čudež.

Trgovski izgledi v prometu z Nemčijo

Po zadnjih poročilih bo Jugoslavija ena iz-med prvih držav, ki se bo pogajala z Nemčijo glede nadaljnjih trgovinskih odnosov. Nadalje zatrjujejo, da se bodo trgovin. pogajanja pričela že 2. ali 3. maja v Berlinu. Našo delegacijo bo vodil pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja in bo delegacija ob koncu tedna že odpotovala v Berlin. Pričakovati je, da bo v Berlinu razširjen dosežani nemško-jugoslovanski trgovski in pla-čilni sistem tudi na avstrijsko področje, kar pa seveda ni lahko izvesti glede na zamenjalni ključ med šilingom in marko.

Zanimanje za naše železo

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji se Italija in Madžarska zanimata za našo železno rudo in sta se že obrnili na našo državo zaradi zasigu-ranja potrebnih količin rude. Naš izvoz železne rude se je zadnja leta naglo dvignil. Leta 1934. je bil najmanjši in je znašal le 12.000 ton, med-tem ko je lani že narasel na preko 500.000 ton. Glavni kupci naše rude so bile doslej madžar-ske, češkoslovaške in rumunske železarnice. Madžarska je že lani prevzela skoro polovico našega izvoza železne rude. Lani smo manjšo količino (14.000 ton) izvozili celo v Anglijo. Seveda obsto-jajo težkoče glede večjega izvoza železne rude v Italijo in Madžarsko, v Italijo predvsem zaradi tega, ker imamo znatne izvozniske terjatve, ki bi s povečanim izvozom železne rude še narasle, v Madžarsko pa gre itak skoro polovico našega izvoza železne rude. Gotovo pa je računati s tem, da bomo povečali naš izvoz železne rude tako v Madžarsko kakor v Italijo, seveda v okvi-ru danih možnosti.

Resnica o „Ekonomu“

Z ozirom na napadalno poročanje nekega dela slovenskega časopisja o »Ekonomu«, osrednji gospodarski zadrugi v Ljubljani, smo prejeli od načelstva te zadruge spodnje ugotovitve, ki jih v celoti objavljamo.

Ni res, da je bila Gospodarska zadruga »Ekonom« v Ljubljani »nekako konkurenčno podjetje Kmetijski družbi«, temveč je res, da »Ekonom« ni bil konkurenčno podjetje Kmetijski družbi, ker je imel svoje področje in je bil s Kmetijsko družbo v tako dobrih odnosih, da je njegov ravnatelj lahko postal podpredsednik Kmetijske družbe, kar pomeni naravnost sodelovanje.

Ni res, da »se vrše pri »Ekonomu« srdite borbe med posameznimi skupinami in strujami«, in da je »ravnatelj Soršak uvedel močno

pest in pravo diktaturo«, res pa je, da pri »Ekonomu« ni nikakih borb in so bili vsi sklepi občnega zbora načelstva in nadzorstva vedno soglasni, ki jih je ravnatelj Soršak samo vestno izvrševal, zato močna roka in diktatura nista bili potrebni.

Ni res, da »so se pri »Ekonomu« vršile nedovoljene transakcije in vodile fingirane postavke«, res pa je, da se ni vršilo niti vodilo nič nedopustnega, še manj škodljivega za kogarkoli.

Ni res, da »da je bilo tudi več hranilnih knjižic, ki so bile pri »Ekonomu« hranjene na Soršakovo ime«, temveč je res, da so to »Ekonomove« knjižice, ki niso na Soršakovo ime, in je načelstvo vedelo zanje ter tudi razpolagalo z njimi kot polnopravni organ »Ekonomac«.

Dopisi

† Janez Trček

Pretekli četrtek 21. t. m. je umrl na svojem domu v starosti 70 let g. Janez Trček, posestnik v Veharšah pri Zireh in oče g. Frana Trčka, ravnatelja Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani in g. Matevža Trčka, uradnika Kmetске posojilnice v Ljubljani. Pokojnika je strla pljučnica in mu odvzela breme trde življenjske borbe, ki se je zanj pričela že v rani mladosti. Z 11. leti mu je umrl oče in doma so ga poslali v šolo, da bi mu omogočili boljši kruh. Vendar jo je moral zapustiti in prijeti za motiko. Po 3letni vojaški službi se je obvezal še za nadaljnje službovanje in postal takratni narednik. Domače posestvo je bilo takrat zelo zadolženo: 16 tisoč goldinarjev dolga je bilo za tiste čase velikanska vsota. Pokojni Trček pa se ni ustrašil. Navezan na zemljo in rodno domačijo se je z veliko korajžo lotil dela in postal s 24 leti gospodar velikega hribovskega grunta ter s svojim razumom, pridnostjo in vztrajnostjo po 45 letih dosegel, da je to ena najtrdnjših kmetij v širni okolici. Svoje sinove in hčerke je dobro vzgojil, posebno še v kmetiskem duhu, in skrbel za njihov napredek. Poleg svojega gospodarstva se je vedno brigal za splošne koristi in je bil tudi v javnem življenju domačega kraja vodilna osebnost in skozi 15 let župan svoje občine Godovič, tja do prihoda Italijanov, ki so mu poleg vsega še presekali domačijo. Njegova zasluga je tudi nova šola v domači vasi in druge naprave, ki služijo koristim splošnosti. — Pokojnikovo priljubljenost je pokazal tudi pogreb, ki se je vršil ob veliki udeležbi domačega ljudstva in oddaljenjših prijateljev in znancev v soboto 23. t. m. na domačem pokopališču. — Pokojniku bodi lahka domača zemlja, preostali pa izrekamo svoje globoko sožalje!

Smrt uglednega gospodarja

Znano in spoštovano družino Grbčev na Igu je zadel v nedeljo 24. t. m. hud udarec. Neizproсна bela žena je prestrigla nit življenja očetu in gospodarju Ivanu Grbču, ki je bil znan, priljubljen in spoštovan ne le med občani naše občine, ampak tudi daleč po okolici.

Pokojni, ki je uškal lepo starost 78 let, je bil po rodu iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah. Na posestvu, kjer je zdaj za vedno zatisnil oči, je gospodaril okrog 50 let. Po svoji naravi je bil šegav, dovtipen in razborit in ga tudi v zadnjih letih ni zapustila njegova dobra volja.

V mladih letih je mnogo prišel po svetu, je marsikaj videl in spoznal ter si tako nabiral zakladnicokušenj za poznejše življenje. Vse to je v svojem poklicu kot posestnik, trgovec in gostilničar skrbno izkoristil in se uveljavil kot marljiv in napreden gospodar. Vse svoje življenje je sodeloval v občini tudi pri javnem delu.

Bil je med ustanovitelji Kmetске hranilnice in posojilnice na Igu, ustanovni član bivšega Sokola na Igu, ki ga je tudi požrtvovalno podpiral, bivši občinski odbornik in podporni član domačega gasilnega društva. Nikdar ni pri svojem javnem delovanju iskal osebnih koristi, ampak vedno le dobro občestva.

Čvrst in čil je ostal do zadnjega tudi v svoji visoki starosti. Vse dogodke je spremljal in presojal z izredno bistrostjo in sprejemljivostjo, da je bilo pravi užitek, govoriti z njim o raznih sodobnih perečih vprašanjih. Dan po občinskih volitvah, lani 13. decembra, je korenitega moža zadela kap, po kateri se ni več opomogel. Kljub vestni skrbi svojcev, kljub vsej zdravniški negi je končno bolezn podlegel in se v nedeljo preselil v večnost.

Za pokojnim poleg žalujoče soproge žaluje 9 otrok, ki so vsi vzgojeni v strogo naprednem duhu in v ugodnih življenjskih položajev, a ob smrti dobrega deda so se orosile tudi nedolžne oči 26 vnučicam in vnučkom, ki so ljubili vedrega in dobrosrčnega očeta z vsem žarom svojih nedolžnih src.

Pokojnik je bil zvest naročnik in čitatelj »Kmetскеga lista«, ki so ga mu morali domači še v bolezn, ko sam ni več mogel brati, čisto čitati. Bodi vrlemu možu ohranjen prijazen in časten spomin, številnim žalujočim svojcem pa izrekamo svoje toplo sožalje.

Domači dogodki

× V Krivaji, občina Sunja, je 71letno Baro Hren že dolgo mučil revmatizem in je tarnala, da mora prenašati silne bolečine. Ondan se je vračala iz Petrinje, kjer je bila pri zdravniku in spotoma je sklenila končati si življenje. Odšla je k Savi, kjer je privezala svojo črno ruto na palico in jo zataknila v pesek, potem je pa prižgala svečo in skočila v vodo. Kmetje so jo našli čez pol ure, ko je bila že mrtva.

× V Medvodah je pred dvema tednoma neznan kam odšla 30letna služkinja Jožefa Intihar iz Nadleska pri Starem trgu na Notranjskem. Ker je vse svoje predmete in denar pustila pri službodajalcu, ni izključeno, da si je končala življenje. Intiharjeva je srednje postave, podolgovatega temnega obraza, rjavih oči, temnih las, zdravih zob in je imela na sebi zeleno križasto obleko, temnomoder letni plašč in črne nizke čevlje na zaponko.

× V Beogradu je zabranjeno poslovanje veleblagovnici Ta-Ta, ki ji je bilo pred časom dovoljeno. Podjetje mora takoj ustaviti obrat.

× V Šmarju pri Sevnici je bilo mesarju Gabriču ondan ukradenih več sirovih volovskih, kravjih in telečjih kož. Tat je odnesel kože na kolodvor in se odpeljal s plenom proti Ljubljani, kjer ga iščejo.

× Iz dunavske banovine odhaja mnogo sezonskih delavcev v Nemčijo. Odšlo jih je že 1500,

nemške borze dela jih pa potrebujejo okrog 7000. Vse kaže, da jih v naši državi ne bo mogoče dobiti toliko, ker je jelo tudi pri nas že primanjkovati v poljedelstvu delovnih moči.

× Letalska katastrofa pri Podsredi. Na velikonočni ponedeljek sta krenili iz Italije dve dvomotorni vojaški letali tipa »Savoia Marchetti« preko naših krajev v Romunijo. Okrog 13. ure sta zašli v hud vihar in meglo in nad Posavjem v bližini Rajhenburga sta zgrešili smer. Nekaj časa sta krožili nad Podsredo in vasjo Poklek ter v okolici Rajhenburga, nenadoma je pa v enem letalu nastala silna eksplozija in tresčilo je v Podsredi na zemljo. Letalo, ki ga je deloma že eksplozija v zraku raznesla, se je popolnoma razbilo in pod razvalinami so našli smrt romunski letalski kapetan Dimitrescu, italijanski letalski mehanik Luigi Merizzi in italijanski kapetan Castelazzo Navara. Letalo je bilo dvomotorni bombnik, določen za Romunijo. Na kraj nesreče je prišla vojaška komisija iz Zagreba, romunska letalska komisija ter italijanski vojaški zastopniki, da ugotovijo vzrok nesreče. Drugo letalo, ki je tudi nekaj časa krožilo nad Podsredo in okolico, je naposled našlo pot in srečno prispelo v Bukarešto.

× V Sesterzah pri Majšperku je za prazniške pogorelo gospodarsko poslopje posestniku Jožefu Krapši. Ogenj so povzročili otroci, ki so se igrali okrog poslopja in streljali, pri čemer je padla iskra v slamo.

× V Mariboru se je pred kratkim v svojem stanovanju obesil mizarski pomočnik Josip Serp. Obupal je iz žalosti, ker mu je letos na Jožefovo umrla žena, ki jo je imel zelo rad. Za materjo in očetom žalujejo trije otroci, 14letna hčerka in njena dva mlajša brata. Uboge sirote, ki so v tako kratkem času izgubile očeta in mater, vzbujajo splošno sočutje.

× V Paradižu pri Sv. Barbari v Halozah je pred kratkim pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Antona Fajta. Požar je uničil tudi del hiše. Ker stoji poslopje na hribu in je primanjkovalo vode, so sosedje le s težavo udušili požar.

× V Novi Sad se je pred kratkim pripeljal Hrvat Avgust Crlić iz Bosne. Pred 23. leti je prišel v rusko ujetništvo in ves čas je bil v omski oblasti. Šele leta 1923. je zvedel, da je bila ustanovljena Jugoslavija.

× Trošarina na električne žarnice. Po uradnem odloku so žarnice, ki imajo po dveje vlaklen in ki so izdelane tako, da lahko gorita istočasno obe vlakni, v bistvu ena žarnica. Od takih žarnic se pobira državna trošarina po moči svetlobe od obeh vlaken skupno in po določenih trošarinskih postavkah.

× V Trzinu pri Sv. Vidu je pred kratkim požar uničil dve postopji posestnika Antona Kozela. Živino so rešili, zgoreli pa so vsi poljski pridelki, kolikor jih je še bilo, in znaša škoda 30.000 dinarjev.

Din 2.500 rabite, da si ustvarite eksistenco

Lahko delo doma
Informacije daje:

Oglasni zavod OŠLAK MARIBOR
Priložite znamko.

× V Čakovcu se je obesil delavec Franjo Gaberšek iz Gorice v premkurski občini Puconci. V smrt ga je pognala ženina nezvestoba. Medtem ko je on hodil v mesto delat, se je ona pajdašila z drugimi. Ko ji je prišel na sled, ji je poplačal to početje s samomorom.

× V Trzinu je pred časom živinski gonjač Lojze Škerč iz okolice Rogaške Slatine oropal nekega Antona Čermoša za 1400 din, nakar je izginil iz ljubljanske okolice, kjer se je navadno mudil. Z ukradenim denarjem je odpotoval v Belgijo, od koder se je pa kmalu vrnil in se zdaj spet klati po deželi. Za Škercem je izdana tiralica.

× V Hajdukovem v Vojvodini živi brez doma najbolj rodovitna mati v Jugoslaviji. To je 36letna žena nekega Jovana Kovača, ki je v 20 letih dala življenje 20 otrokom.

× V Selovu pri Guštanju je požar uničil hišo in gospodarsko poslopje posestnika Franca Gosteničnika. Ogenj je napravil 150.000 dinarjev škode.

× Pri Slovenski Bistrici se je zgodila pred časom huda nesreča. Domači pastir je pregledoval staro lovsko puško, ki se je nepričakovano sprožila. Šibre so zadele 30letnega rudarja Cirila Bračiča, ki je bil na obisku, v glavo. Nezvestnega moža so prepeljali v tukajšnjo bolnico, kjer so ugotovili, da ima v glavi 20 šiber.

× Blizu Čakovca se je te dni primerila huda avtomobilska nesreča. S sejo v Koprivnici se je vračala v tovornem avtomobilu Barbara Bergar. Z njo se je peljalo več sejmarjev in sejmark. Blizu Čakovca je srečal avto voz, konji so se splašili, šofer Ignacij Bergar je hotel avto ustaviti pa je prehitro zavrl in avtomobil se je prevrnil v jarek. Težje ranjene so takoj prepelejali v bolnico v Čakovec, toda Ana Zver iz vasi Lipa je bila pa že mrtva, Franjo Matjašev, Avgust Jakoranec in drugi pa onesveščeni. Četrta žrtev je težko ranjena Barbara Sklepar, ki ji je počila ključnica. Vsi ponesrečenci so iz Prekmurja.

× V ptujsko bolnico so pripeljali kar pet žrtev velikonočnega streljanja. Mladina je pri streljanju z možnarji še vedno neprevidna in bi se moralo tako streljanje prepovedati ali pa prepuščati samo strokovnjakom. Neprevidneži so dobili težke poškodbe na rokah in nogah.

Nova uredba za izvoz sadja

Po novi uredbi ministra trgovine in industrije bo odslej spremenjena in poostrena kontrola sadja, določena za izvoz. Med dosedanjimi predpisi in sedanjo uredbo je v glavnem tale razlika: Pregled sadja na domačem trgu se popolnoma ukinja, uvaža pa se strog in obvezen pregled na železniških postajah pri tovorjenju sadja v vagone. Poostreni so nadalje predpisi glede kvalitete sadja, ki se izvažajo in so predpisane tudi oznake kvalitete in podjetij, ki se morajo nalepiti na zavrtkih sadja, česar prejšnji pravilniki niso določali. Po tej uredbi spadajo pod kontrolo tudi maline in orehi. Na podlagi te uredbe bo strokovni odbor za sadje predpisal tipe embalaže za vse vrste sadja, ki je namenjeno za izvoz. Kar se pa kontrole same tiče, predvideva uredba načelo individualne odgovornosti kontrolorja namesto dosedanje kolektivne odgovornosti tržnih komisij. Kontrolorje za pregled sadja, namenjenega za izvoz, postavlja trgovinski minister na predlog strokovnega odbora za sadje. Ti kontrolorji so strokovnemu odboru tudi odgovorni za svoje delo. Uredba podeljuje strokovnemu odboru pravico, da določi dan za otvoritev izvozne sezone za sveže slive in sadje, česar prej ni bilo mogoče izvesti. Uredba predvideva tudi novo vrsto sankcij. V primeru kršitve predpisov dosedanjih pravilnikov so bili odgovorni izvozniki sadja upravnemu oblastvu prve stopnje. Ker se pa vse izrečene kazni proti izvoznikom na podlagi pravilnika zakona o kontroli kmetijskih pridelkov zaradi dolgega postopanja niso izvrševale, predvideva sedaj izdelani načrt uredbe, da bodo morali izvozniki položiti določen znesek kot kavicjo za izvršitev vseh predpisov te uredbe.

Načrt te uredbe je poslal trgovinski minister še ostalim članom vlade v izjavo. Nato pride v razpravo v gospodarskem odboru ministrov, za tem pa bo izročena ministrskemu svetu v odobritev in bo verjetno dosegla zakonsko moč še pred novo izvozno sezono za sadje.

To in ono

Sneg spomladi

Sneg, ki je začel pobeljevati te dni Slovenijo, je povzročil ogromno škodo. Zgodnje sadje raznih vrst je bilo že v bujnem cvetju. Tudi trta je nastavila že dolge poganjke.

Če bo po zvedritvi vremena pritislila slana, bodo uničeni vsi spomladanski upi težko preizkušene kmete.

Dobički borskega rudnika

»Ruda, kupčija tebe rede,« je Slovencem pel že Valentin Vodnik, le tega še ni povedal, da gredo dobički prvenstveno v tuje žepce. Tako bo uprava Francoske družbe borskih rudnikov na običnem zboru 11. maja t. l. po poročilih iz Pariza predlagala izplačilo dividende v višini 130.53 odn. 135 frankov za posamezne kategorije delnic. Lani je znašala dividenda 272.36 odn. 275 frankov. Zmanjšanje dividende pa ne pomeni, da je dobiček manjši, ker je družba v decembru 1936 izvedla povišanje glavnice od 15 na 60 milijonov frankov, in sicer prav radi

Največji ameriški magnat Hearst, ki velja v Ameriki za neke sorte časopisnega kralja, je izročil pri svojem 70. letu vsa ogromna časopisna podjetja svojemu sinu.

tega, da se vsakoletni visoki dobiček razdeli na večje število delnic. Lanska dividenda je bila izplačana na 150.000 delnic, letos pa so deležne dividende tudi nove delnice, tako da se bo dividenda izplačala na 600.000 delnic. V celoti se bo porabilo za plačilo dividende nad 79 milijonov frankov nasproti 46 milijonov, kolikor je bilo izplačanih lani. Iz povišanega zneska za dividendo se da sklepati, da se je dobiček lani še znatno povečal.

Ti gospodje torej lahko brez prefiravanja govore o naraščajočem blagostanju.

Židje v Nemčiji

Židom je v Nemčiji domala popolnoma odklenkalo. Doslej je bilo izdanih že kakih 50 zakonov, s katerimi se postopno odpravlja židovstvo.

Ob nastopu narodno socialističnega režima je bilo v Nemčiji 515.000 Židov, danes jih je komaj še 350.000. Ostali so v glavnem le starejši Židje in pa siromaki.

Do državnega socialnega skrbstva Židje tam nimajo pravice, tudi v državno ali samoupravno službo ne morejo, opravljati ne smejo javnih častnih poslov, ne morejo biti izvrševalci oporok, porotniki ali prisodniki pri trgovskih in obrtnih sodiščih. Proti odlokom državne uprave ne more noben židovski odvetnik vložiti pritožbe, ker bi bila neveljavna.

Podobno so izločeni iz javnega delovanja židovski zdravniki, ki n. pr. zob sploh ne smejo zdraviti. Noben Žid ne more postati lekarnar.

Enako so izločeni židovski umetniki vseh strok; pri nobenem nemškem listu ne more sodelovati noben židovski novinar, a z židinjjo poročen Nemec ne more postati urednik.

Kmetje ne smejo prodajati svojih pridelkov Židom, a Židje, ki so bili lastniki kmetijskih posestev in niso svoje zemlje obdelovali sami, so jo morali prodati državi. Na novo se na deželi sploh ne smejo več naseljevati, a židovski trgovci ne smejo imeti v izložbah napisov »nemška trgovina«.

S takimi in podobnimi ukrepi je židovstvo že sedaj močno izločeno, polagoma pa bo njegov vpliv v Nemčiji brez dvoma popolnoma izginil.

Vsesokolski zlet v Pragi

Preko 200.000 zletnikov priglanih. Udeležba na X. jubilejnem vsesokolskem zletu bo ogromna. Doslej je priglanih na zlet: 95.380 članov (od tega je 33.860 mlajših in 5.052 starejših telovadcev), 27.660 naraščajnikov, 10.077 dijakov srednje starostne stopnje od 9 do 10 let in 2.343 najmlajših učencev v starosti od 6 do 8 let. Žen je priglanih 44.781, od katerih je 36.177 telovadkinj, dalje 33.513 naraščajnic, 17.588 dijakinj starejše stopnje in 3.297 mlajše stopnje.

Iz Jugoslavije je doslej priglanih na zlet 9.500 udeležencev. Samo iz Slovenije (dravske banovine) pride na zlet preko 2.000 udeležencev, od katerih je preko polovica telovadcev.

Prezident republike dr. Edvard Beneš je sprejel pokroviteljstvo nad IV. srednješolskimi igrami pri X. vsesokolskem zletu. Predsedništvo slavnostnega odhoda je sprejel prosvetni minister dr. Emil Franke.

Na IV. srednješolske igre je priglanih iz Jugoslavije 800 dijakov in dijakinj iz 35 srednjih šol. Vodil jih bo prof. Ante Tadić. Jugoslovansko dijaštvo bo nastopilo na javni telovadbi na stadionu in tudi na slavnostni akademiji, ki bo 10. junija v veliki dvorani Lucerne.

Zletna scena bo izvajana prvič 12. junija. Prva vaja se je vršila v nedeljo 20. marca na stadionu ob udeležbi 424 telovadcev. Vodil jo je šefrežiser Mestnega gledališča na Vinohradih Bohuš Stejskal.

30.000 cvetlic. Glavni zletni dnevi bodo nudili edinstvene prizore s svojim sporedom in velikim številom telovadcev. Med najkrasnejšimi bo gotovo zletno rajanje žen, ko bo celo telovadišče posejano s telovadkinjami kakor travnik s cvetjem. Pri njem bo sodelovalo 30.000 telovadkinj. Ob zaključku rajanja, se vse telovadkinje med seboj pomešajo, se zavrtje in 30.000 belih rutic bo zamahalo v pozdrav občinstvu. Do tega radostnega veselja zazveni naenkrat povelje in v trenutku se rajajoče telovadkinje postavijo v vzorne vrste, v jasno urejene celote. 15.000 jih ostane na označenih prostorih, medtem ko druga polovica mirno, disciplinirano odhaja skozi vrata za trebuno.

Na Češkoslovaškem amnestija

Za dvajsetletnico republike je češkoslovaški predsednik dr. E. Beneš podpisal pomilostitveni odlok (amnestijo), ki daje svobodo 4270 obsojenecem in razveljavlja okoli 2700 kazenskih postopkov, ki so še v teku. Amnestija velja večinoma za dejanja proti zakonu o zaščiti države. Ta pomilostitveni odlok je najboljše, kar jih je bilo doslej podpisanih, in dokazuje, da demokracija ni samo mrtva fraza, ampak krepke borbe vreden ideal.

Kmet, ki se zaveda svoje moči, ki se, kaj pomeni zanj lasten dobro urejen teden, ta ve tudi to, da je treba naračnino pravočasno plačati in pridobivati listu novih naročnikov.

Iz tujine

■ V Braziliji je predsednik republike pred kratkim podpisal odlok, s katerim so prepovedane tuje politične stranke na braziljskih tleh. Tujcem je sploh prepovedana vsaka manifestacija političnega značaja. Odlok je vsekakor pаметen in posnemanja vreden. Kaj bi šarili tujci, ko itak domačih rogoviležev nikjer ne manjka.

■ Papež pojde na oddih. Kakor poroča ljubljanski »Slovenec«, pojde papež 30. aprila v svoje poletno bivališče Castel Gandolfo. Doklej ostane na letovanju, list ne poroča.

■ Železna roka v Romuniji. Vojno sodišče v Brašovu je nedavno obsodilo zaradi razširjenja ilegalnih (nezakonitih) letakov Nicuforija Grauerja, bivšega vodilnega člana kmetijske stranke, na leto dni ječe in 5000 lejev globe.

■ Nenavadnega pirha je bila deležna 23letna poljska kmetica Ana Presakovska. Na velikonočni ponedeljek je namreč v Varšavi povila zdravega in živega otroka z dvema glavama. Za mater in otroka se seveda silno zanimajo poljski zdravniki.

■ Koliko imajo Bolgari časopisov. Lani je v Bolgariji izhajalo 470 raznih listov in 373 revij, torej skupno 843. Med temi je bilo 29 dnevnikov, 14 listov, ki so izhajali po 2krat ali 3krat tedensko, 166 tednikov, 17 trikrat na mesec, 126 štirnajstidnevnikov, 280 mesečnikov, 8 dvomesečnikov, 17 jih je izhajalo po štirikrat na leto, 186 pa po potrebi. Glede časopisja so tudi Bolgari ploviti, škoda pa, da statistika ne pove, če tudi tam toliko listov pogine kakor pri nas.

■ V Moskvi je bil na civilnem letališču te dni izvršen atentat na Stalinovega sodelavca in znanega ruskega vojaškega strokovnjaka Merklisa, ko se je hotel z letalom odpeljati na neko nadzorno potovanje. Iz neposredne bližine so zadeli Merklisa trije revolverski strelji. Zgrudil se je nevarno ranjen, atentator pa je v gneči in zmedu pobegnil.

■ Med Poljsko in Nemčijo je bil pravkar sklenjen tiskovni sporazum. V sporazumu ugovarjata obe stranki vzajemno voljo za razvoj miroljubnega duha v medsebojnem razmerju na

podlagi dogovora iz januarja 1934, in na podlagi izjave iz novembra lanskega leta glede ravnanja z manjšinami.

■ Ameriški predsednik Roosevelt je obvestil velesile, da nameravajo Zedinjene države organizirati akcijo za pomoč beguncem iz Avstrije.

■ Ruski komisar za promet, Bakulin, je bil pred kratkim odstavljen. Vodstvo komisarijata je prevzel Kaganovič, komisar za težko industrijo.

■ V Parizu stavka 10.000 delavcev avtomobilskih tovarov Citroen. Delstvo je zasedlo tovarne.

■ Na Dunaju je general bivše avstrijske vojske Zehner izvršil v svojem stanovanju samomor. Pokojni general je bil član izjemnega sodišča, ki je razpravljalo o dogodkih meseca julija 1934, in je podpisal večje število smrtnih obsodb za narodne socialiste.

■ Jugoslovansko-bolgarska letalska pogodba je bila podpisana 11. t. m. Redni letalski promet se bo začel brzkone že čez dva meseca in bodo letala po trikrat na teden letala iz Beograda v Sofijo in obratno.

■ V egiptemskem parlamentu je 164 poslancev. Vlada Mahmuda paše ima za seboj 139, vafdisti, ki so zavzeli proti vladi stališče zmerne opozicije, pa 80 poslancev.

Naznanjamo vsem prijateljem in znan-
cem žalostno vest, da nas je za vedno
zapustil naš predobri oče, soproč, tast
in stric, gospod

IVAN GERBEC
gostilničar in posestnik

Pogreb blagopokojnega se je vršil v to-
rek 26. aprila 1938, ob 5 uri popoldne iz
biše žalosti na farno pokopališče.
IG, v aprilu 1938.

Globoko žalujoči ostali

■ Na Češkoslovaškem posvečajo veliko pozornost vojaški vzgoji mladine v predvojaški dobi. V kratkem bo na ozemlju republike poslovalo že 5000 takih central za vojaško vzgojo.

Sejmi

1. maja: v Boh. Bistrici, Tirni, Videm/Dcp., Ljubnem, Muti, Podčetrtru v Veračah, Trbovljah, Velenju.
2. maja: v Kranju, Novem mestu, Šmarju pri Jelšah, Ormožu, Murski Soboti.
3. maja: Ormožu, Ptuj, Zidanem mostu, Dol. Lendavi.
4. maja: Ljubljani, Domžalah, Kočevju, Krškem, Litiji, Ložu, Poljanah, Sevnici, Slov. Konjicah, Celju, Gor. gradu, Slov. Bistrici. Sv. Juriju pri Celju.
5. maja: Toplicah, Črnomlju, Mokronogu, St. Gotardu, Mariji Gradcu, Laškem, Turnišču.
6. maja: Mariboru, Veržeju.
7. maja: Brežicah, Celju, Trbovljah, Križevcih.

Važnejša radio predavanja

Nedelja, dne 1. maja: 17.00: O priznanju žitnih posevkov in krompirjevih nasadov — 18.00: Čemu zaščita proti napadom iz zraka — 19.40: Vseučiliška knjižnica v Ljubljani - zgodovina, pomen, naloge.

Torek, dne 3. maja: 11.00: Kako tudi učenec in učenka lahko pomagata, če nastane nenadno nezgoda — 18.40: Tragika judovstva v srednjem veku.

Sreda, dne 4. maja: 18.40: Dolenjska mesta v dobi merkantilizma.

Petek, dne 6. maja: 18.00: Podeželska gospodinja in tujski promet.

Sobota, dne 7. maja: 20.00: Zunanja politika.

Vrednost denarja

1 ameriški dolar	Din 43'—
1 nemška marka	Din 17'45
1 švicarski frank	Din 10'—
1 angleški funt	Din 215'—
1 češkoslovaška krona	Din 1'52
1 italijanska lira	Din 2'28
1 francoski frank	Din 1'31

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavni: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Veliko izbiro oblačilnega
blaga po nizkih cenah
priporoča domača
manufakturna trgovina

Janko Češnik
LINGARJEVA 1

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52